

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Kost wat kost.

Pervyse, 't oude Vlaamsche dorp, bood een droevig schouwspel.

Geschonden en vernielde huizen, hoopen puin, de vooroverhellende toren zwaar verminkt, de kerk ondermijnd, het klooster in al zijn muren doorboord.

Zelfs de dooden bleven niet rusten. Op 't kerkhof waren de graven opengesloten en lag een chaos van beenderen, schedels, stukken van kisten, brokken van zerken, verwrongen tralies....

Luitenant Verhoef zag den ondergang van 't hem zoo bekende dorp en deze verwoesting was hem 't symbool van Vlaanderens schennis. O, zooveel, dat hij minde en vereerde, lag in puin, of wankelde om straks ineen te storten!

Hij hoorde 't aanhoudend gedonder van Dixmuiden.

— O, had ik toch nieuws van Bertha! zei hij angstig.

Altijd diezelfde onrust....

Waar was zijn geliefde? Had Lievens kunnen besluiten te vluchten? Of trotseerde hij met Bertha 't gevaar uit afgodische vereering zijner oudheden?

Doch veel mijmeren mocht de luitenant niet.

Altijd waakzaam was hier de leus, in den geweldigen strijd.

Weer werd het centrum der Belgische stellingen hevig beschoten.

't Was een onophoudelijke regen van granaten.... een regen van vuur.... De mannen zochten beschutting waar ze konden.... Loopgraven werden weer dichtgeworpen en dan woelden en werkten de bedolvenen om zich vrij te worstelen.

Plots zag Verhoef een burger, een ouden man, die wanhopig heen en weer liep....

— Hier! schreeuwde de luitenant verschrikt.

Maar de grijsaard hoorde 't niet.... Met de armen in de hoogte doolde hij rond, tot hij eensklaps in een gracht sprong....

Het water spatte op....

Niemand kon den ongelukkige redden....

De weg naar de gracht was er een des doods....

Maar de grijsaard begeerde geen hulpe. 't Was een burger van Schoorbakke, die niet had willen vluchten.... En in zijn wanhoop en ontzetting, waanzinnig van angst en verschrikking, om al dat gruwelijk oorlogsgewoel, maakte hij een eind aan zijn leven....

Plots waagden de Duitschers een nieuwen aanval.

Nieuwpoort werd zoo geweldig gebombardeerd, dat de ambulance-convooien de stad niet konden doortrekken.

Vanuit St. Joris bestormden de Duitschers de Belgische loopgraven.

Maar deze bewegingen hadden slechts tot doel de aandacht van het centrum af te trekken.

De vreeselijke beschieting in de richting Pervyse hierboven bedoeld, joeg de verbondenen terug en inmiddels rukten Duitsche infanterietroepen naar den

spoorwegdijk op. Deze klommen langs de helling. Daarachter stonden Belgen en Algerijnsche scherp-schutters.

— Wij willen ons overgeven! schreeuwden de Duitschers.

Maar de Algerijnen en Belgen vuurden onophoudelijk.... slechts weinige Duitschers ontsnapten.

Men vond naast de lijken de geladen geweren.

Nogmaals rukten troepen op.

De hooge dijk stond als in vuur en vlam. Er was een oogenblik van weifeling bij de onzen.

O, die helsche artillerie! Met een kreet van smart, een uitroep van wanhoop rolden soldaten de helling af.... En de granaatregen viel ongestoord neer.

Maar de officieren zagen 't gevaar.... Als de dijk genomen werd....

't Mocht niet, 't kon niet.... De stelling moest behouden blijven!

Ook Verhoef begreep al 't gevaarlijke van den toestand.

— Mannen, kost wat 't kost! riep hij. Maar geen Duitschers over den dijk.... Daar zijn ze!.... Denk aan België!.... Ons laatste stukje....

Hij stond recht, niet achtend 't gevaar, in 't gevoel van plicht....

Hij wees naar den vijand....

Eensklaps sloeg hij neer....

— Bertha! hoorde men... Maar dan weer: Mannen houdt u kloek!

De luitenant wilde zich oprichten, doch stortte achterover, gleed langs de helling, bleef dan liggen bij andere gewonden en bij dooden....

Maar Belgen en Algerijnen schoten de Duitschers weg... De dijkglooing was grijs... Officieren joegen de aanvallers op. Hun bedreigingen bleven krachteloos... Nog een afgrijselijke bres in den hoop.... en de overlevenden stormden over dooden en over huilende en kermende gewonden terug....

De Duitschers gaven de worsteling niet op.

Al maar door nieuwe benden in 't vuur! Toen renden de Algerijnen en Belgen met lansen en bajonetten den dijk af.... Hun verdediging werd een tegenaanval....

Als een wilde stroom bruischte in de vlakte....

Een vreeselijke botsing, een warreling van gestalten, een menschenkluwen, dat zich dan weer ontrolde.... De verbondenen behaalden de zege.... Doch ook hun gewonden en dooden lagen te midden der lijken en gekwetsten van den vijand.... De Duitschers, die 't bloedbad ontkwamen, vluchtten heen...

De spoorwegdijk bleef behouden....

Maar de vijand zou terugkeeren, steeds met machtiger drommen.

De verbondenen riepen echter een nieuwen bondgenoot ter hulpe.... Het water!

Men was hier in 't land der polders, der dijken en kanalen, der watermolens en sluizen.

Liever verdronken dan overwonnen land! 't werd ook de leus der Belgen.

De Duitschers vernamen 't plan der bondgenooten, om de Yzervallei onder water te zetten, en nog wilden ze een wanhopige poging doen, om vóór de uitvoering zich een doortocht te banen.

Een brigade Wurtemberger infanterie werd daartoe

in 't vuur gejaagd. Op vlotten kruisten ze de Yzer, de lugubre rivier met haar lijken, drijvend in 't water of vastgeraakt achter boomwortels, riet en kruid.

Weer viel de regen van granaten, weer stond Veurne-Ambacht onder vuur en rook.

De Wurtembergers rukten voort. Zij zagen een loopgraaf, waarboven Belgische soldatenmutsen opdoken. Die gracht moest eerst genomen worden.

De verbondenen teisterden met hun artillerie de voortstormende brigade, doch deze trotseerde gevaren, toonde doodsverachting, bekommerde zich niet om de vallende, de om hulp smeekende kameraden en loopend, dan weer vallend, opnieuw opspringend zochten ze hun weg naar de loopgraaf.

Ze waren 't slachtoffer van een list.... Onder de mutsen zaten geen koppen. De gracht was onbezet. Woedend rukten de aanvallers verder.

't Vuur der verbondenen nam in hevigheid toe.... Grooter werden de plekken grijs op den drassigen bodem. Voort toch!....

Ginds achter 't front stond de keizer, wiens bevel ze gehoorzaamden, onder wiens oogen ze de zege wilden behalen....

Maar daar verscheen plots de nieuwe, geduchte vijand. Het water bruischte over de vlakte.... De Yzer borrelde, schuimde.... Er kwam roering in den kalmen vloed.... Golven spatten over de oevers, wierpen de lijken weg, rolden over 't oorlogsterrein.

Ontzettende kreten stegen op.... Gewonden worstelden tegen den dood, huilden om ontferming tot 't water hun de stem versmachtte. De Wurtembergers vluchtten terug, trachtten hooger plaatsen te bereiken,

klampten zich aan struiken en takken, maar ook uit kanonnen en mitrailleurs loeide de dood over den vloed.

De baren wiegelden de lijken, schenen er wreed-aardig mede te spelen....

Geschut moest snel achteruit worden gebracht en woest zweefte men de paarden voor de stukken op...

't Water stroomde verder en verder, de gansche Yzervlakte werd effen donker, maar wat ontzetting borg de vloed in zijn schoot!

't Was oorlog....

O, als op andere tijden de storm dijken brak en 't water over de polders joeg, dan werd er hulpe geboden om de door de overstroming verrasten aan den dood te ontrukken....

Maar 't was nu oorlog.... en de dood moest buit behalen.... en welgemikte kogels sneden den Wurtembergers den terugtocht af.

Weer werd de Yzervlakte 't graf van jonge, kloeke mannen.... en de lijken zouden zich vasthechten achter boomen en dijken, in slijk en kruid, bij vernielde hoeven en huizen, er pestgeur rondwasemen en aasvogels lokken....

November brak aan, de droevige rouwmaand.... Mist zou over den vloed een sluier weven.... De winden zouden huilen en buischen en dooden losrukken en ze naar de verblijfplaats der levenden voeren als een gruwelijke uitdaging, een luguber voorteeiken.

Korte dagen, lange nachten....

Grauw waren de ruïnen van torens en hoeven.... grauw als de watervlakte zelf, grauw als de kleedij der Duitschers, wien hier weer het halt geboden werd,

nog in 't land, dat ze in den heerlijken, zonnigen zomer hadden geschonden.

Kost wat 't kost!

O, 't laatste verzet 't kostte veel.... maar volhouden, dat deed het kleine leger van koning Albertus!

De ambulanciers hadden veel werk gehad, en de gebouwen en hoeven achter 't Yzerfront lagen vol gewonden en zieken.

Ook luitenant Verhoef was opgenomen geworden... Een granaatscherf had hem 't rechterbeen verbrijzeld.

Bewusteloos lag de jonge man in een hoeve van Veurne-Ambacht. 't Was zijn beurt voor 't onderzoek.... Soldaten droegen hem bij de dokters, die onverdroten met vlijmende mesjes, scherpe boortjes, en ander wreed tuig werkten en woelden in krachtig, gezond vleesch, zoo moedwillig geschonden...

Soldaten droegen luitenant Verhoef dus bij de operators....

Weinig tijd later werd een been in een mand met bloederige massa geworpen... 't rechterbeen van Verhoef.

En een auto voerde den voor altijd wreed verminkten jongeling naar Veurne....

Daar moest hij rusten.... Nog was zijn leven in gevaar.... De dood beloerde hem steeds....

En te Oostkerke, dicht bij Veurne, wachtte en weende Bertha Lievens, zielsbedroefd over haar vader, angstig om den geliefde, naar wien ze zoo heftig verlangde, en dien ze nog in die helle waande, daar vanwaar al maar door 't geweldig gebulder klonk.

Ook door Oostkerke vloei'de de stroom gewonden, maar het meisje had nu de kracht niet haar werk van barmhartigheid voort te zetten.

A. HANS

AAN

DE YZER

Uitgever
Lodewijk Opdebeek Antwerpen

AAN DE IJZER

DOOR

A. HANS

L. OPDEBEEK, UITGEVER
ANTWERPEN

- 1919 -

A. HANS

A L'YSER

(ILLUSTRÉ)

Prix : DEUX FRANCS

IMPRIMERIE NATIONALE L. OPDEBEEK, ANVERS

A L'YSER

par A. HANS

Imprimerie Nationale L. OPDEBEEK, Anvers

Il désignait l'ennemi.

Soudain il s'affaissa.

— Berthe ! entendit-on.. Puis après : Hardi les gars !

Il voulait se relever, mais il tomba à la renverse, glissa le long de la pente et vint rouler parmi les morts et les blessés.

Mais les Belges fauchaient les Allemands sans discontinuer... Le remblai était jonché d'uniformes gris. Les officiers aiguillonnaient les assaillants. Leurs menaces furent vaines. Une nouvelle trouée béante fut pratiquée dans le tas.. et les survivants dévalèrent la pente par dessus les morts et les blessés.

Les Allemands n'abandonnèrent pourtant pas la lutte.

De nouvelles troupes étaient lancées sans cesse dans le feu.

Mais soudain les Algériens et les Belges sautant par dessus le remblai firent une poussée formidable à l'aide de leurs lances et des baïonnettes.

La contre-attaque avait lieu.

Ce fut comme un flot furieux roulant dans la plaine.

Le choc fut terrible. Ce fut un engagement cruel qui se déroula... Les Alliés remportèrent la victoire. Mais nos morts et blessés gisaient parmi les cadavres et les mutilés ennemis. Les Allemands qui échappèrent à l'hécatombe meurtrière, s'enfuirent.

Le remblai nous resta.

Mais l'ennemi reviendrait avec des forces supérieures.

Les Alliés firent alors appel à un nouvel allié... L'eau !

On était ici au pays des polders, des digues, et des canaux, des moulins à eau et des écluses.

Nous noyerons le pays plutôt que de le céder ! telle devint la devise des Belges.

Les Allemands eurent vent du plan des Alliés de submerger la vallée de l'Yser et ils voulurent tenter un effort suprême pour se frayer un passage avant que le plan de l'adversaire fut exécuté.

A cet effet on lança une brigade d'infanterie wurtembourgeoise dans le feu. Montés sur des radeaux, ils croisèrent l'Yser, le fleuve lugubre regorgeant de cadavres, flottant dans l'eau ou accrochés à des racines d'arbres, à des roseaux, ou à de l'ivraie.

La pluie de grenades recommença de plus belle ; le pays de Furnes était à nouveau plongé dans un nuage de feu et de fumée.

Les Wurtembourgeois avançaient toujours. Ils virent une tranchée d'où surgissaient des képis belges. Cette tranchée devait être prise tout d'abord.

Les Alliés labourèrent de leur mitraille la brigade assaillante, qui bravait le danger, manifestait un mépris pour la mort, ne s'inquiétant pas de ceux qui tombaient et des frères

d'armes appelant au secours ; ils poursuivaient imperturbablement leur marche vers la tranchée.

Ils furent victimes d'une ruse... La tranchée était inoccupée. Furieux, les assaillants s'avancèrent plus loin.

Le feu des Alliés s'intensifia. Mais, en dépit de la multitude croissante de taches grisâtres qui inertes tapissaient le sol bourbeux, les Wurtembourgeois poursuivirent leur marche en avant !..

Là-bas, derrière le front, se trouvait le kaiser dont ils exécutaient les ordres et sous l'œil duquel ils voulaient remporter la victoire.

Mais voilà que le soudain, le nouvel ennemi redouté, parut. L'eau roulait ses flots furieux sur la plaine... L'Yser bouillonnait, écumait... Le paisible fleuve s'animait... Les flots écumants déferlèrent sur la grève, charrièrent les cadavres, bruissèrent sur le champ de bataille. (1).

(1) Voir notre récit : *La vengeance de la Mer*, paru dans notre première collection.